

פרשת מטות

ס"ג

"וְכָתַב לָךְ לֹא אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת" — שְׁתֵּי סִפְרֵי תוֹרוֹת, אַחַת שֶׁנִּכְנַסְתָּ וְיוֹצֵאתָ וְאַחַת שֶׁהִיְתָה מוֹנַחַת בְּבֵית גִּזְיוֹן. נִמְצְאוּ לַמְדִים, שֶׁסֵּפֶר הַתּוֹרָה מִשְׁמַשׁ לַמֶּלֶךְ לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים: לְכַנִּיסָה, לְיִצְיָאָה וּלְגִזְיוֹן.

בְּשִׁלְשָׁה כִּיּוּנוֹת צָרִיךְ הַמֶּלֶךְ לִפְלֹט מֵעֲגָלוֹ — כְּלָפֵי חוּץ, כְּלָפֵי פָּנִים וְכְלָפֵי עֵצְמוֹ. כְּלָפֵי חוּץ, כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְשִׁמּוֹאֵל, בְּשַׁעֲה שֶׁבִּיקְשׁוּ לָהֶם מֶלֶךְ: "וְיִצָּא לְפָנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת־מִלְחַמְתָּנוּ". וְכֵן מִצִּינוּ בְּכָל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְיִהוּדָה, שֶׁלֹּא זֶה בְּלִבְד שֶׁנִּלְחַמוּ עִם הַגּוֹיִים אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֵיהֶם, אֲלֵא אִף זֶה שֶׁהָיוּ מִתְיַצְּבִים בְּרֹאשׁ הַמְּעַרְכָּה. וּבְרִש"י פִּנְחָס: "אֲשֶׁר־יִצָּא לְפָנֵיהֶם", לֹא כְּדֶרֶךְ מַלְכֵי הָאוֹמוֹת שִׁוִּישְׁבִים בְּבֵיתָהֶם וּמְשַׁלְחִים אֶת חַיִּילוֹתֵיהֶם לְמִלְחָמָה, אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁעֲשִׂיתִי אֲנִי, שֶׁנִּלְחַמְתִּי בְּסִיחוֹן וְעוֹג, וְכַדֶּרֶךְ שֶׁעֲשָׂה יְהוֹשֻׁעַ, וְכֵן בְּדוֹד הוּא אֹמֵר 'כִּי־הוּא יִצָּא וְכָא לְפָנֵיהֶם', יִצָּא בְּרֹאשׁ וְנִכְנַס בְּרֹאשׁ. וְלֹא בְּמִלְחָמָה בְּלִבְד מִתְבַּטֵּא הַיְחָס שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם. אִף בְּשַׁעֲת שְׁלוֹם עָלֵינוּ לְכוּן אֶת מוֹדֵינֵינוּ וְהַחִיצוֹנִית שֶׁתְּהֵא תִקְיָה וּמֵתֵאִימָה. וְכְלָפֵי פָּנִים, שֶׁכֵּן הַמֶּלֶךְ הִיָּה צָרִיךְ לְהִבְהִיג אֶת הָעַם בְּסִדְרִים נְכוֹנִים, לְלַמְּדֵם וּלְהוֹרֹתָם וּלְשַׁפְּטֵם. וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בִּיקַשׁ בְּתַפְלֹתוֹ: "וְנָתַתְּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לְשַׁפֵּט אֶת־עַמְּךָ לְהִבִּין בֵּין־טוֹב לְרָע". וְאִף יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לְשִׁמּוֹאֵל בְּבִקְשַׁת הַמֶּלֶךְ: "וְשַׁפְּטֵנוּ מִלְּכֹנֵנוּ". וְכְלָפֵי עֵצְמוֹ, שֶׁכֵּן הִיָּה צָרִיךְ הַמֶּלֶךְ לְהַקְפִיד בְּיֹתֵר עַל טוֹהַר מִיּוֹדוֹתָיו וְיֹשֶׁר מַעֲשָׂיו. "הַמֶּלֶךְ כִּיּוֹן שִׁכְרָע, שׁוֹב אֵינוֹ זֹקֵף". דּוֹקָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא הַגְּדוֹל בְּיֹתֵר, מְרוֹמֵם וּמִתְנַשֵּׂא מֵאֵת הָעַם, דּוֹקָא הוּא צָרִיךְ לְהִרְגִישׁ אֶת כָּל שְׁפִלוֹתוֹ כְּלָפֵי הַקְּבָ"ה וּלְכַרְזֵעַ בְּלִי זְקִיפָה. דּוֹקָא דוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הִיָּה יָכוֹל לֹמַר "וְאֲנִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֲרַפַּת אָדָם וְבוֹי עִם".

סֵפֶר תּוֹרָה הִיָּה לַמֶּלֶךְ לְכַנִּיסָה וּלְיִצְיָאָה. לְכַנִּיסָה, כְּשֶׁפָּנִיו כְּלָפֵי הָעַם. כָּל הַנְּהַגְתּוֹ וְכָל מִשְׁפָּטָיו — עַל פִּי הַתּוֹרָה. וּלְיִצְיָאָה, כְּשֶׁבָא בְּמַגַּע עִם בָּחוֹת חוּץ. בֵּין מַגַּע שֶׁל מִלְחָמָה וּבֵין זֶה שֶׁל שְׁלוֹם. הַכֹּל עַל דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה

וּלְפִי צוֹ הַתּוֹרָה. "וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד וְשָׁאֵל לָךְ בְּמִשְׁפַּט הָאוֹרִים לְפָנֶיךָ ד'". לְפָנֶי יִצְיָאָה לְמִלְחָמָה "וּמַלְכִים בְּסִנְהֶדְרִין וּנְשָׂאִים בְּאוֹרִים וְתוֹמִים". לְכַנִּיסָה וּלְיִצְיָאָה, לְהִיחָס כְּלָפֵי הַזּוֹלָת, אִם כְּלָפֵי פָּנִים וְאִם כְּלָפֵי חוּץ, שִׁימֵשָׁה סֵפֶר תּוֹרָה אַחַת. וּסֵפֶר תּוֹרָה שְׁנִיָּה הִיְתָה מוֹנַחַת בְּבֵית גִּזְיוֹן. זֶה שִׁימֵשָׁה לְגִזְיוֹן לְבוֹ. "הֲלֹא־אֶלְקִים יִתְקַרֵּזֶנָּה אֶת־יְדָע תַּעֲלָמוֹת לְבָב". סֵפֶר תּוֹרָה זֶה הִדְרִיכָה אוֹתוֹ בְּעֵצְמוֹ, אֶת מַעֲמָקֵי לְבוֹ וּפְנִימִיּוֹת נַפְשׁוֹ. בְּבֵית גִּזְיוֹן.

ו ו ו

"כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מַלְכִים הֵם"¹³. כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ שֶׁהוּא בָּא בְּמַגַּע עִם בָּחוֹת חִיצוֹנִים. יֵשׁ אֲשֶׁר "יָדוּ אֶחָת בְּעַקֵּב עֲשׂוֹ"¹⁴. מוֹכַרְח לְבוֹא לְפַעֲמִים בִּיחָס אִף עִם עֲשׂוֹ. וְדַבֵּר שְׂאִין צָרִיךְ לְהֵאמַר הוּא שְׁיוֹם יוֹם הוּא בָּא בִיחָס עִם חֲבֵרָיו מִיִּשְׂרָאֵל. יְחָסִים אֵלֶּה הֵם כְּלָפֵי חוּץ. וְיַחֲסִיו כְּלָפֵי פָּנִים — בְּבֵית פְּנִימָה. עִם בְּנֵי בֵיתוֹ וְהַקְּרוּבִים אֵלָיו בְּבֵיתוֹ. וְאִף הוּא יֵשׁ לֹו עוֹלָמוֹ הַפְּנִימִי שֶׁלּוֹ, שְׂאִין לְאַחַר חֵלֶק שָׁם. תַּעֲלוּמוֹת לְבוֹ וּפְנִימִיּוֹת נַפְשׁוֹ. תוֹךְ תוֹכוֹ. וְכָל אֵלֶּה צָרִיכִים לְהִיּוֹת מְכוּוֹנִים עַל פִּי הַתּוֹרָה. אֲצֵל הַמֶּלֶךְ עֵצְמוֹ הִגִּיעוּ הַדְּבָרִים לְשִׂימָה וְדִרְגָתָם הָעֲלִיוֹנָה, וּסִפְרֵי תּוֹרָה מִמֶּשׁ לִיוֹ אֶת דְּרָכָם בְּשִׁלְשׁ פְּנִיּוֹתָיו. וְכָל יִשְׂרָאֵל עַל כָּל פָּנִים בְּנֵי מַלְכִים הֵם. אוֹר הַתּוֹרָה צָרִיךְ שִׁיּוֹרָה לָהֶם הַדֶּרֶךְ בְּכָל שְׁלֹשׁ כִּיּוּנוֹי.

וּלְבִלְתִּי סוֹר מִן הַמִּצְוָה יִמִּין וּשְׂמָאל (יז, ט).

מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הִיָּה צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּשִׁתֵּי מִדּוֹת הַפְּכוּיּוֹת וּמְנוּגָדוֹת. מִצַּד אֶחָד עָלָיו לְהִיּוֹת גָּאֵה וְבַעַל לֵב גְּבוּהָ, שְׂנֵאמַר "שׁוֹם תִּשִּׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" וְדִרְשִׁינוּ (סִנְהֶדְרִין ט): "שֶׁתְּהֵא אֵימָתוֹ עָלֶיךָ", וּמִצַּד הַשֵּׁנִי עָלָיו לְהִיּוֹת עֲנוּתוֹן וּשְׁפָל רוּחַ שְׂנֵאמַר: "לְבִלְתִּי רוּם לְבָבוֹ מֵאֲחֵיו". וְעַל הַמֶּלֶךְ לְהִיּוֹת אִיפּוֹא וְהִיר בְּקוֹ הַמִּשְׁקַל לְבִלְתִּי סוֹר מִן הַמִּצְוָה, בְּהַא הַיְדִיעָה, הַמִּצְוָה הַמִּיּוֹחֶדֶת רַק לַמֶּלֶךְ, וְהִיא: מִיּוֹזֵג שֶׁל גְּאוּוֹה וְעֲנוּה יִמִּין וּשְׂמָאל, לֹא לְהִתְפַּס לִימִין, לְהִיּוֹת בַּעַל גְּאוּוֹה יוֹתֵר מְדִי, וּמֵאִידֵךְ לֹא לְהִתְפַּס לְשְׂמָאל לְהִנָּח עָנֵי וְיֹתֵר מְדִי, מֶלֶךְ שְׂמָאל עַל כְּבוֹדוֹ אֵין כְּבוֹדוֹ מִחוּל" (שם יט). עַל הַמֶּלֶךְ נֵאמַר: "וְכָתַב לָךְ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר מַלְפָּנֵי הַכְּתָבִים הַלּוּיִם וְהִיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו", וְחִזְ"ל

1

פ"ת ג, ד. ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה ראשית דגנך תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך נתן לו. צריך טעם למה כתבה תורה תרומה בין מתנות לראשית הגז ששניהם מתנות כבהמה. ואפשר משום דמתנות דמיא במקצת לתרומה שצריך לאוכלן בגדולה בצלי ובחרדל מה"ת כמ"ש בכורות כ"ז א' וגם בתרומה יש קדושה על הפירות, משא"כ בראשית הגז אין שום קדושה, וראשית הגז דמי במקצת לתרומה והוי ראשית כתרומה משא"כ במתנות ולכך כתבה תורה תרומה בין שניהם.

אמרו (שם כא): „כותב לשמו שתי תורות, אחת שיוצאת ובכנסת עמו ואחת שמונחת לו בבית גזויו", והכונה היא, אחת שיוצאת ובכנסת עמו, היינו הנהגתו החיצונית צריכה להיות בכל גינוני מלכות, הוד והדר, עוז וגאון לקיים „שתהא אימתו עליך", ואחת שמונחת לו בבית גזויו, היינו בפנימיות נפשו, עליו להיות עניו ושפל רוח, לקיים „לכלתי רום לבבו מאחיו".

כדי להדגיש, להדגים ולהפגין את התכונות המנוגדות שהמלך חייב להשתמש בהן, היו מרכיבים אותו בעת המלכותו על פרידה. כמו שנאמר (מלכים א, א): „וירכבו את שלמה על פרדת המלך דוד", הפרדה שמשם סמל ודוגמא לתכונות אלו, לפי שמוצאה מסוס החמור (כלאים ח), הסוס מסמל גאווה כמו שאמרו חז"ל: „הסוס רוחו גסה" (פסחים ק"ג), וחמור מסמל ענות כמו שנאמר: „הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורכב על חמור" (זכריה ט), ורש"י מפרש: „עני — ענותו ורכב על החמור — מדת ענותו היא". רכב זה בעת המלכותו שמש כסמל וכדוגמא שעליו לאחוז בשתי תכונות אלו המנוגדות זו את זו: גאות וענות.

ויש לפרש עוד, כלפי העם צריך המלך להנהיג מלכותו ביד רמה. ועכ"ז למרות שבמצבים מיוחדים, כשיוצא ובכנס יש לו תורה מיוחדת, ומה שאסור לאחרים מותר לו כדאמרינן (פסחים ק'): „מלכא מאי דבעי עביד עביד שמלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחין בידו", ולדעת ר' יוסי (סנהדרין כ), „כל האמור בפרשת מלך, מלך מותר בו, הנה כשהוא בביתו חייב המלך להתחזק בגזויו, בינו לבין עצמו, ספר"תורה שני שלם. לבל יגרע מחוקי ה', משפטיו ומצוותיו אפילו כמלא גימה.

כב. אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהי הדבר וגו'. כ' הרמב"ם פ"י מיסות"ה ה"ד דזה דוקא אם מתנבא לטובה אבל אם מתנבא לרעה ואינו מתקיים אינו ראוי שהוא נביא שקר דאפשר שעשו תשובה או שהקב"ה ריחם עליהם ותלה להם ע"ש. וקשה איך מרומז זה בפסוק כאן הרי כתיב סתמא שאם לא נתקיים הוי נביא שקר ויהרג. ח"ל שזה מרומז בתיבת בשם ה' שאמרו חז"ל (תנחומא תזריע סי' ט') ומובא בקצרה בתו' הענין ג' א' ד"ה (ואילו) אין הקב"ה מייחד שמו על הרעה אלא על הטובה ולכן אם הנביא הזכיר בשם ה' צ"כ הוא לטובה [אבל זה ודאי שגם ברעה צריך לומר שהוא אומר זה בכבואה אבל לא יזכיר שם ה'].

והנה יש שני אופני גאולות * האחת "בעתה" — שזה אם לא זכו, ואז יתקיים (זכריה יג, ב) "ואת רוח הטומאה אעביר וכו'", (ישעיה יא, ו) "וגר זאב עם כבש", (שם ס, יח) "ולא ישמע עוד שוד ושבר וכו'". ולא יהיה נרצח בשוגג גם כן. והאחת ד"אחישנה", והוא כאשר יזכו ויהיה דור שכולו זכאי (סנהדרין צח, א), ואז יהיה עולם כמנהגו נוהג * ואין בין העולם הזה לימות המשיח) אלא שעבוד מלכויות בלבד * (ברכות לד, ב). ולכן אמר-סה "נאם ירחיב ה' את גבולך... כי תשמור לעשות את כל המצוה" — זהו האופן ד"אחישנה" * — או "ויספת לך עוד שלוש ערים על השלוש האלה".

כא. (ד) אַל נחל איתן. קשה, שלא נעבד *¹⁰, לשון רש"י. ורבותינו אמרו *¹¹ שהוא נאסר לתרוש ולזרוע בו לעולם. אם כן הן אזהרות * שהזרוע או העובד בו עובר בלאו הזה. והטעם אשר יוציאו אותו אל נחל איתן * כי לא יעבד בו ולא יזרע לעולם. וטעם ונגשו הכהנים בני לוי, לאמר כבר לעמך ישראל אשר פדית *¹², ושיעזר *¹³ הכתובים ונגשו הכהנים בני לוי, וכל זקני העיר ההיא הקרובים אל הנחל ירחצו את ידיהם *¹⁴, וענו ואמרו *¹⁵, והרחיצה במקצת מן הזכרים * והענייה במקצתם * כדרך ואכלת *¹⁶ לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך וגו' * וענין העריפה אמר ר"א *¹⁷ שהשם צוה לעשות כן על העיר הקרובה, כי לולי שעשו עבירה כדומה לה לא נזדמן שיהרג אדם קרוב מהם, ומחשבות ה' עמקו *¹⁸ לאין קץ אצלינו. אבל הרב אמר במורת הנבוכים *¹⁹ כי הטעם לגלות על הרוצח ולבער דמו בעבור שברוב הפעמים יהיה הרוצח מן העיר אשר סביבות החלל, וכשיצאו הלוקנים ויתעסקו במדידה ההיא וזקני העיר ההיא יעידו לפני הבורא שלא התרשלו בתקון הדרכים ושמירתם, ושאיןם יודעים מי הרג את זה, וכשיחקר הענין יאספו הזקנים ויביאו העגלה ירבו בני אדם לדבר בו אולי יגלה הדבר *²⁰, וכבר אמרו *²¹ שאפילו תבא שפחה ותאמר פלוני הוא הרוצח לא תערף, ואם יודע הרוצח ויחרישו ממנו ויעידו *²² הבורא על נפשותם כי לא ידעוהו יהיה בזה זדון גדול, וכל השומע שמך דבר בענין יבא ויגיד ויתפרסם הדבר, ויהרג או על ידי ב"ד או המלך או גואל הדם, ויתחזק הענין בהיות המקום אשר תערף בו העגלה לא יעבד בו ולא יזרע לעולם, יכירו בו רואיו *²³ וידברו בו. והנה * לפי הטעם הזה יש בתחבולה הזו תועלת, אבל המעשה איננו נרצח בעצמו והיה ראוי עוד שיעשה בשדה טוב ראוי לזריעה שיכירו בו רואיו, כי בגחל איתן לא יודע מדוע לא יעבד בו. ולפי דעתי יש בו טעם כענין הקרבנות הנעשים בחוץ שעיר המשתלח ופרת אדומה. ולפיכך מנו חכמים עגלה ערופה *²⁴ מכלל החוקים:

Elul

- one -

Is There a “Season” for Teshuvah?

From the beginning of the month of Elul, there is a notion of “preparing for Rosh Hashanah.” This idea can often seem a little vague and undefined. What is the nature of this preparation? Presumably, it means that we should do teshuvah. Yet that is something we can and should be doing throughout the year whenever necessary! What is the special nature of these days?

In order to get a sense of what this month is about, we need to go back to our first ever Elul as a nation.

The forty days beginning with Rosh Chodesh Elul and culminating with Yom Kippur were the days that Moshe was on Mount Sinai to receive the second set of *luchos* (the first set having been broken after the making of the Golden Calf). This imbued these days with an intrinsic quality of appeasement, making them a propitious time for the Jewish People every year since.

What happened during those forty days? We might be inclined to say that since this was when the Jews were forgiven, these days thereby attained a quality of forgiveness.

However, surprisingly, if we look at Rashi, we will see that this is not the case, for we had already been forgiven *before* Rosh Chodesh Elul!

Let us explain.

(3)

- The first time was straight after Shavuot to receive the first set of *luchos*, which were broken on the seventeenth of Tamuz due to the sin of the Golden Calf.
- The second time Moshe went up was the next day, the eighteenth of Tamuz, in order to pray for forgiveness. Moshe stayed there for forty days, which culminated on the twenty-ninth of Av. Regarding that day, Rashi comments:¹

בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל ואמר לו למשה פסל לך שני לוחות
 On that day the Holy One, Blessed is He, was reconciled with Israel and told Moshe, "Carve out for yourself two tablets."

It turns out that the Jewish People had already been forgiven after the second set of forty days. What happened next?

- Moshe then went up a third time, beginning on the first of Elul, and stayed there until the tenth of Tishrei (Yom Kippur). Regarding that day, Rashi writes:

בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל בשמחה ואמר לו למשה סלחתי כדבריך, לך הוקבע למחילה וסליחה
 On that day, the Holy One, Blessed is He, was reconciled with Israel with joy, and said to Moshe "I have forgiven in accordance with your words." This is why Yom Kippur was fixed for forgiveness and pardon.

We see from these words that the forty days beginning with Rosh Chodesh Elul do not coincide with the days that Hashem was

1 Devarim 9:18.

"reconciled with us with joy." This represents something beyond basic forgiveness.

What happened during those final forty days, and how did that shape the nature of the month of Elul?

Two Types of Teshuvah

It is quite possible for a person to repent his sins, to the point that Hashem will not punish him, and yet still not reach a stage where he has reestablished any meaningful relationship with Him.

This corresponds to the middle set of forty days, where Hashem was reconciled toward Israel, but not yet truly happy with them. The focus of this type of teshuvah is more on "getting out of trouble" than it is on repairing one's connection with the Divine. This is a reasonable depiction of a typical act of teshuvah done during the year.

The period beginning with Elul represents aiming toward something higher. It corresponds to the final set of days on Mount Sinai, which culminated in Hashem being "reconciled with us with joy," and ready to resume His loving relationship with His people. Indeed, it was only after Yom Kippur that we were told to build the Mishkan, which is a demonstration of Hashem's love through His Divine presence dwelling among us.

In this respect, we may say that teshuvah during the year may focus primarily on the "y-axis" of spirituality, raising oneself up from a spiritually low state to a high one. Elul comes to lay equal emphasis on the "x-axis," which defines teshuvah as coming from being distant from Hashem to being close to Him.

Ani leDodi veDodi Li

The early commentators note that the word אלוהים contains an acronym for the words אני לדודי ודודי לי — I am to my beloved and my beloved is to me.² This is a very nice phrase, but what does it have to do with Elul?

2 Shir HaShirim 6:3.

Based on our discussion so far, we understand that this verse actually *defines* the teshuvah atmosphere of Elul. It is looking toward doing teshuvah not only with the goal of escaping punishment, but also of reconnecting with our Beloved.³

Where Does *LeDavid Hashem Ori* Talk about Teshuvah?

Beginning on the first day of Elul, at the end of our prayers, we say *Tehillim* Chapter 27, *LeDavid Hashem Ori*. What does this chapter have to do with Elul? While it is true that there are references in the opening verse to the days of Rosh Hashanah and Yom Kippur, the rest of the chapter isn't really about themes of repentance or forgiveness. Rather, it discusses our reliance on Hashem's protection in all situations. How does this help us get ready for Rosh Hashanah?

With our new understanding of the theme of Elul (being our relationship with Hashem rather than simply repenting our sins), we can now understand that this is exactly the atmosphere that we are looking to introduce during these days — one of God-awareness. A very easy and effective way to do this is to focus on His ongoing help and protection, which is stated unconditionally and hence very easy to embrace and accept. This is the first step in preparing ourselves to do teshuvah. We recite this chapter twice every day, reminding ourselves that Hashem is "there for us" constantly, and that the time has come to come back to Him.

Thus, like the original Elul, this month is a time to prepare for Rosh Hashanah and Yom Kippur by creating the climate for a teshuvah that will reunite us with Hashem with joy. That is what defines this "season" of the year.

³ *Shiras David*, Moadim, p. 42.

Blowing

Beginning on the first day of Elul, after *Shacharis*. It is to achieve by doing not practice waving

Of course, we know that teshuvah, and clearly during these prepared picture of what must go back to the

Ascending the

The origins of the Elul are found in the

On the first day of Elul, Moshe, "As he ascended the mountain, he sounded the shofar. And as he ascended again after he had blown the shofar,

⁴ *Pirkei R' Eliezer* 46, cit

(5)